

Briselē, 26.4.2019.
COM(2019) 187 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**par Kopīgā paziņojuma un Vienotās pieejas īstenošanu attiecībā uz decentralizētu
aģentūru atrašanās vietām**

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Kopīgā paziņojuma un Vienotās pieejas īstenošanu attiecībā uz decentralizētu aģentūru atrašanās vietām

1. IEVADS

Šis ziņojums ir atbilde uz Padomes 2018. gada oktobra paziņojumu¹, kurā Komisija tiek aicināta līdz 2019. gada aprīļa beigām veikt analīzi par Kopīgā paziņojuma un Vienotās pieejas īstenošanu attiecībā uz decentralizētām aģentūrām (“Vienotā pieeja”)², pievēršoties konkrētam temam par aģentūru atrašanās vietām.

Šis pieprasījums tika iesniegts saistībā ar Eiropas Zāļu aģentūras un Eiropas Banku iestādes pārvietošanu. Abas šīs Londonā iepriekš izvietotās ES decentralizētās aģentūras bija jāpārvieto uz jaunu uzņēmējvalsti saistībā ar Apvienotās Karalistes lēmumu izstāties no Savienības. Pārējās 27 dalībvalstīs izmantoja īpašu procedūru, lai izraudzītos jaunas mītnesvietas abām šīm aģentūrām, pamatojoties uz principiem, kas paredzēti Vienotajā pieejā — 2012. gada nolīgumā starp Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju.

Pēc tam, kad 27 dalībvalstis izraudzījās pārvietot Eiropas Zāļu aģentūru uz Amsterdamu un Eiropas Banku iestādi uz Parīzi, Eiropas Parlaments un Padome, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, pieņēma tiesību aktus, ar ko jaunās mītnesvietas ir noteiktas aģentūru dibināšanas aktos. Sarunu laikā Eiropas Parlaments pieprasīja pārskatīt Vienoto pieeju, paužot savu neapmierinātību ar procedūru, ko izmantoja, lai izraudzītos abu aģentūru mītnesvietas, un aicinot ieviest Vienotajā pieejā jaunu procedūru. Pēc tam Padome aicināja Komisiju sagatavot šo ziņojumu kā *“pamat[u], lai izvērtētu turpmāko rīcību šāda pārskatīšanas procesa uzsākšanai”*.

Pēc Padomes lūguma šā Komisijas ziņojuma temats attiecas tikai uz to Vienotās pieejas daļu, kas skar decentralizētu aģentūru atrašanās vietu. Tajā izklāstīta statistikas un faktiskā informācija par Vienotās pieejas attiecīgo elementu īstenošanu kopš tās pieņemšanas 2012. gada 19. jūlijā. Tāpēc šis ziņojums ir vienreizēja iniciatīva, kas nošķirta no iepriekšējiem Komisijas progresa ziņojumiem par Vienotās pieejas īstenošanu vai Komisijas novērtējumiem par atsevišķām decentralizētām aģentūrām. Šā ziņojuma mērķis nav nedz novērtēt Vienoto pieeju, nedz arī sniegt ieteikumus turpmākajai darbībai.

Ziņojuma pamatā ir dati par visām 33 decentralizētajām aģentūrām, uz kurām attiecas Vienotā pieeja³. Tomēr, ciktāl tas attiecas uz to analīzes daļu, kas skar decentralizētu

¹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0427+0+DOC+XML+V0//LV>.

² https://europa.eu/european-union/sites/europa.eu/files/docs/body/joint_statement_and_common_approach_2012_lv.pdf.

³ Sk. sarakstu pielikumā.

aģentūru atrašanās vietas izraudzīšanos, ziņojumā aplūkotas tikai tās aģentūras, kurām mītnesvieta ir izraudzīta kopš 2012. gada 19. jūlija.

Izvērtējuma veikšanai Komisija saņēma informāciju no Padomes Ģenerālsēkretariāta un 28 decentralizētajām aģentūrām, izmantojot ES aģentūru tīklu.

2. VIENOTĀS PIEEJAS PRINCIPI ATTIECĪBĀ UZ AĢENTŪRU MĪTNESVIETĀM

2.1. Vienotās pieejas pamatā esošais iestāžu dialogs

Aģentūru atrašanās vietas ES iestādēm nav jauns temats. Eiropas Parlaments, Padome un Komisija apsprieda šo jautājumu jau 2009. gadā, kad Komisija publicēja novērtējumu⁴, kas bija pamats debatēm par Savienības aģentūru sistēmas turpmāko darbību un kas vēlāk realizējās kā Vienotā pieeja.

Minētajā novērtējumā atrašanās vietas tika uzskatītas par aģentūru izveides svarīgu elementu, kas galu galā veicina to labu pārvaldību. Tajā jo īpaši tika konstatēts, ka vietu pieejamība ceļa izdevumu un laika ziņā varētu ietekmēt aģentūru resursus un efektivitāti. Mītnesvietu apstākļu noteikšanā par svarīgiem elementiem tika uzskatīts arī to lēmumu pieņemšanas brīdis un būtība, kas attiecas uz aģentūru mītnesvietām. Novērtējums saistīja starp aģentūru un tās uzņēmējvalsti noslēgtā mītnes nolīguma pastāvēšanu ar aģentūras spēju iegūt konkrētas, ar mītnesvietu saistītas privilēģijas un piesaistīt jaunus darbiniekus tās atrašanās vietai.

Visas trīs iestādes 2010. gadā atkal apsprieda šo jautājumu sīki izstrādātā analītiskā pārskatā par jautājumu "*Aģentūras mītne un loma uzņēmējvalstī*"⁵, veicot iestāžu darbu Savienības aģentūru sistēmas turpmākās darbības jomā. Šis analītiskais pārskats pamatojās uz 2009. gada novērtējumu, ņemot vērā stāvokli aģentūru mītnesvietu izraudzīšanas jomā un veicot attiecīgā jautājuma kritisku analīzi.

Analīzē tika konstatēts, ka tobrīd pastāvošo ES aģentūru mītnesvietas izraudzījās, kopīgi vienojoties, valsts vai valdību vadītāju līmenī sanākušie dalībvalstu pārstāvji⁶ vai Padome. Tomēr pārskatā tika norādīts, ka nav izstrādāti noteikti mītnesvietas izraudzīšanās kritēriji, aģentūras mītnesvieta bieži vien tiek izraudzīta vēlāk, nekā tiek pieņemts aģentūras dibināšanas akts un dalībvalstu prakse aģentūru uzņemšanas jomā stipri atšķiras.

⁴ https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/synthesis_and_prospects_en.pdf.

⁵ https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/fiche_3_sent_to_ep_cons_2010-12-15_en.pdf.

⁶ Pēc analogijas piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību 341. pantu, kurā teikts, ka: "*Savienības iestāžu atrašanās vietu nosaka, dalībvalstu valdībām savstarpēji vienojoties*".

Eiropas Parlaments, Padome un Komisija 2012. gada 19. jūlijā izdeva Kopīgu paziņojumu, kam pielikumā tika pievienota Vienotā pieeja, kuras pamatā bija iestāžu darba grupas izdarītie secinājumi.

Vienotajā pieejā noteikti saskaņoti principi, kas sadalīti piecās iedaļās – aģentūru loma un vieta ES iestāžu sistēmā; aģentūru struktūra un pārvaldība; aģentūru darbība; darbību un resursu plānošana; pārskatatbildība, kontrole un pārredzamība, kā arī attiecības ar ieinteresētajām personām.

2.2. Vienotajā pieejā ietvertie principi attiecībā uz aģentūru mītnesvietām

Vienotās pieejas pirmajā iedaļā, kuras nosaukums ir “*Aģentūru loma un vieta ES iestāžu sistēmā*”, ir noteikti galvenie principi attiecībā uz aģentūru mītnesvietām.

2.2.1. Decentralizētu aģentūru atrašanās vietas izraudzīšanās

Vienotās pieejas **6. punktā** ir izklāstīti vairāki principi attiecībā uz decentralizētu aģentūru atrašanās vietas izraudzīšanos. Tomēr minētā punkta sākumā norādīts, ka netiek skarts stāvoklis tā noslēgšanas laikā, t. i., ka “*politikas lēmumu par aģentūras mītnes vietu, (..), kopīgi vienojoties, pieņem valsts vai valdību vadītāju līmenī sanākušie dalībvalstu pārstāvji vai Padome*”.

Tālāk Vienotajā pieejā ir atgādināta dalībvalstu vienošanās par to, ka jābūt “*vēlm[ei] nodrošināt [aģentūru] ģeogrāfisko novietojumu*” un ka “*prioritāte būtu jāpiešķir jaunajām dalībvalstīm*”.

Pēc tam Vienotajā pieejā norādīts veids, kā mītnesvietas ir jāizraugās, nosakot galvenos principus. Tajā noteikts, ka šāds lēmums jāpieņem:

- 1) “*līdz likumdošanas procesa beigām, lai ļautu aģentūrai izvietoties tieši mītnes vietā*”;
- 2) pamatojoties uz “*objektīviem kritērijiem*” (kas “*var*” būt šādi: “*pārlicība, ka aģentūra var izvietoties mītnē, tiklīdz stājas spēkā tiesību akts par tās dibināšanu, vietas pieejamība, darbinieku bērniem piemērotas izglītības iestāžu iespējas, piekļuve darba tirgum, sociālajam nodrošinājumam un veselības aprūpei, kas ir piemērota bērniem un dzīvesbiedriem*”);
- 3) pamatojoties uz tiem dalībvalstu izklāstītajiem piedāvājumiem aģentūras uzņemšanai, kuriem “*būtu minētie kritēriji jāatspoguļo pārredzamā veidā*”.

Vienotajā pieejā arī norādīts, ka Komisija vajadzības gadījumā ir gatava palīdzēt izvērtēt dalībvalstu piedāvājumus.

Turpinājumā Vienotās pieejas **8. punktā** paredzēts, ka uzņēmējvalstīm jāuzņemas divas saistības attiecībā uz tām aģentūrām, kuras tās uzņems, proti:

- 1) jānodrošina tas, ka brīdī, kad aģentūras sāk savu darbību, ir visi aģentūru darbībai vajadzīgie apstākļi;
- 2) jāturpina reaģēt uz aģentūru vajadzībām un nodrošināt aģentūru raitai ilgtermiņa darbībai vajadzīgos apstākļus.

2.2.2. Attiecības starp uzņēmējvalstīm un aģentūrām

Vienotās pieejas **7. punktā** dalībvalstis, kas pašlaik uzņem kādu aģentūru, tiek mudinātas apsvērt iespēju un veidus, kā uzlabot aģentūru pieejamību un tādējādi padarīt tās efektīvākas un interaktīvākas sadarbībā ar ieinteresētajām personām. Vienotajā pieejā tiek arī ieteikts izskatīt jautājumu par pieejamību regulārajos aģentūru novērtējumos⁷.

Vienotās pieejas **9. punktā** norādīts, ka visām aģentūrām jābūt mītnes nolīgumiem un ka tie jānoslēdz savlaicīgi (pirms aģentūras darbības sākuma). Šis punkts attiecas uz jaunajām aģentūrām un aģentūrām, kas jau izveidotas to uzņēmējvalstī.

Mītnes nolīgumos paredz vajadzīgos pasākumus, kas nodrošināmi aģentūrai tās uzņēmējvalstī. Lai virzītu turpmākos mītnes nolīgumus, Vienotajā pieejā Komisijai tika lūgts apkopot noteikumus, pamatojoties uz pastāvošo paraugpraksi. Komisija pabeidza minētos noteikumus 2013. gada decembrī.

3. VIENOTĀS PIEEJAS PRINCIPU ĪSTENOŠANA ATTIECĪBĀ UZ AĢENTŪRU MĪTNESVIETĀM

3.1. Decentralizētu aģentūru atrašanās vietas izraudzīšanās

Kopš Vienotās pieejas pieņemšanas ir izraudzītas četras aģentūru mītnesvietas⁸.

Pirmā mītnesvieta tika izraudzīta 2014. gadā. Pēc Apvienotās Karalistes vienpusējā lēmuma par to, ka tā vairs nevēlas uzņemt **Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības apmācības aģentūru**⁹ (CEPOL) savā teritorijā, tika nolemts, ka minētā aģentūra varētu tikt pārvietota uz Budapeštu. Pēc tam, tajā pašā gadā, tika nolemts, ka **Vienotā noregulējuma valde** (VNV) varētu tikt izveidota Briselē. Visbeidzot, 2018. gadā saistībā ar Apvienotās Karalistes izstāšanos no Savienības tika nolemts, ka **Eiropas Zāļu aģentūra** (EMA) varētu tikt pārvietota uz Amsterdamu un **Eiropas Banku iestāde** (EBI) — uz Parīzi.

Pēc informācijas izpētes, kas pieejama par šīm četrām aģentūrām, var formulēt turpmāk minētos apsvērumus par to, kā kopš Vienotās pieejas pieņemšanas ir izraudzītas decentralizētu aģentūru atrašanās vietas.

⁷ Tā kā pašā Vienotajā pieejā tiek ieteikts izskatīt pieejamību minētajos novērtējumos, šajā ziņojumā netiks pētīts šis atrašanās vietu aspekts.

⁸ Šā ziņojuma tapšanas laikā Eiropas Darba iestādes izveide joprojām tiek apspriesta.

⁹ Tobrīd šī aģentūra tika dēvēta "Eiropas Policijas akadēmija".

3.1.1. *Piedāvājumi aģentūras uzņemšanai*

Savā 2013. gada jūlija tiesību akta priekšlikumā par **Vienoto noregulējuma valdi** Komisija ierosināja izraudzīties Briseli par valdes atrašanās vietu. Neviena dalībvalsts neizteica piedāvājumu šīs aģentūras uzņemšanai. Jau no paša sākuma Komisija uzskatīja, ka tās atrašanās vietai jābūt Briselei, ņemot vērā svarīgās mijiedarbības starp aģentūras un Komisijas funkcijām¹⁰. Jo īpaši tika uzskatīts, ka tas, ka gan struktūras, gan iestādes, kas iesaistītas noregulējuma procesā, atrodas vienā un tajā pašā vietā, uzlabotu politikas satvara vispārējo efektivitāti.

Dalībvalstu valdību pārstāvji 2013. gada oktobrī panāca savstarpēju vienošanos par **Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības apmācības aģentūras** pārvietošanu no Londonas uz Budapeštu. Pēc Padomes Ģenerālsēkretariāta pieprasījuma septiņas dalībvalstis iesniedza piedāvājumus aģentūras uzņemšanai. Minētajos piedāvājumos ņemti vērā šādi kritēriji: 1) sīkāka informācija par piedāvātajām telpām (tostarp par faktisko biroju / konferenču telpu un citām telpām, kas darītas brīvi pieejamas aģentūrai); 2) atrašanās vietas pieejamība; 3) aģentūras personāla privilēģiju un imunitātes režīms; 4) aģentūras darbinieku bērniem piemērotas izglītības iestāžu iespējas.

2018. gadā 19 piedāvājumus, kas iesniegti **Eiropas Zaļu aģentūras** pārvietošanai, un 8 piedāvājumus, kas iesniegti **Eiropas Banku iestādes** pārvietošanai, tika ņemti vērā šādi kritēriji: 1) pārliecība, ka aģentūra var izvietoties mītnesvietā un pildīt savas funkcijas tajā dienā, kad Apvienotā Karaliste izstāsies no Savienības; 2) atrašanās vietas pieejamība; 3) aģentūras darbinieku bērniem piemērotas izglītības iestāžu iespējas; 4) piekļuve darba tirgum, sociālajam nodrošinājumam un veselības aprūpei, kas ir piemērota bērniem un dzīvesbiedriem; 5) darbības nepārtrauktība; 6) ģeogrāfiskais novietojums.

3.1.2. *Aģentūras atrašanās vietas izraudzīšanās process*

Savstarpēji vienojoties, dalībvalstu valdību pārstāvji 2013. gada 8. oktobrī izraudzījās **Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības apmācības aģentūras** mītnesvietu Budapeštā. Padome 2014. gada 15. maijā, ņemot vērā divdesmit piecu dalībvalstu iniciatīvu¹¹, pieņēma Regulu (ES) Nr. 543/2014¹², ar ko groza sākotnējo Padomes lēmumu, lai noteiktu, ka aģentūras mītnesvietai jābūt Budapeštā.

¹⁰ Vienotajai noregulējuma valdei ir uzticēts uzdevums sagatavot ar bankām saistītos noregulējuma lēmumus banku savienībā. Pēc tam Komisija rīkojas, bieži vien steidzami, vai nu kā noregulējuma, vai valsts atbalsta iestāde, ja noregulējuma lēmumā paredzēts izmantot vienoto noregulējuma fondu.

¹¹ Tā kā šīs regulas pamatā ir Līguma par Eiropas Savienības darbību 87. panta 2. punkts, ne tikai Komisijai, bet arī ceturtdaļai dalībvalstu bija iniciatīvas tiesības (Līguma par Eiropas Savienības darbību 76. pants).

¹² OV L 163, 29.5.2014., 5. lpp.

Ierosinātā **Vienotās noregulējuma valdes** atrašanās vieta, Brisele, tika iekļauta Komisijas priekšlikumā par tās izveidi un likumdošanas procesā palika nemainīga. Eiropas Parlaments un Padome 2014. gada jūlijā pieņēma Regulu (ES) Nr. 806/2014¹³.

Jo īpaši saistībā ar Apvienotās Karalistes izstāšanos no Savienības 27 dalībvalstu vai valdību vadītāji vispirms, 2017. gada 22. jūnijā, vienojās par sīki izstrādātu procedūru¹⁴, kas paredzēta, lai izraudzītos **Eiropas Zaļu aģentūras** un **Eiropas Banku iestādes** turpmākās mītnesvietas. Pēc secīgām balsošanas kārtām, kurās piedalījās ES-27 ministri, galīgo balsošanu veicot aizklāti, saskaņā ar minēto procedūru 2017. gada 20. novembrī par abu attiecīgo aģentūru jaunajām atrašanās vietām tika izraudzītas Parīze un Amsterdamā. Pēc tam Komisija iesniedza divus tiesību aktu priekšlikumus, lai iekļautu aģentūru jaunās mītnesvietas to dibināšanas aktos. Padome un Eiropas Parlaments 2018. gada novembrī pieņēma Regulas (ES) Nr. 2018/1717¹⁵ un Nr. 2018/1718¹⁶.

3.1.3. Aģentūras darbībai vajadzīgie apstākļi

Neatkarīgā novērtējuma ziņojumā¹⁷, kas aptver laikposmu no 2011. gada līdz 2015. gadam, konstatēts, ka **Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības apmācības aģentūra** tika pārvietota savlaicīgi. Saskaņā ar ziņojumu aģentūra un tās uzņēmējvalsts Ungārija *“īstenoja visu projektu mazāk nekā četros mēnešos. Savāktie pierādījumi liecina, ka šī pārvietošana neietekmēja vai ietekmēja pavisam nedaudz darbības nepārtrauktību, lai gan vairāki darbinieki nolēma nepārcelties uz aģentūras jauno mītnesvietu.”* Ziņojumā arī uzsvērts, ka pārvietošana bija rentabla, jo *“ar Ungārijas administrāciju noslēgtā nolīguma dēļ”* samazinājās aplēstās *“administratīvās izmaksas par 200 000 EUR gadā. Proti, biroju izmantošana CEPOL jaunajā galvenajā mītnē ir bez maksas, un infrastruktūra tiks nodrošināta vismaz desmit gadus.”* Saskaņā ar pašas aģentūras teikto izraudzītā ēka tika atjaunota un aprīkota saskaņā ar Ungārijas izteikto piedāvājumu un nodota aģentūrai līdz noteiktajam termiņam. Attiecībā uz aģentūru spēkā ir vairāki nolīgumi par noteiktu sabiedrisko pakalpojumu izmantošanu. Kopumā aģentūra norāda, ka uzņēmējvalsts reaģētspēja uz tās vajadzībām rada pozitīvu pieredzi.

Saskaņā ar 2015. gada ziņojumu par **Vienoto noregulējuma valdi**¹⁸ šī aģentūra *“sāka darboties noregulējuma plānošanas jomā, apkalpojot vairāk nekā 120 banku grupas eurozonā un 15 citas pārrobežu banku grupas, 2015. gada janvārī. Faktiski tā savas darbības sāka 2015. gada martā.”* Tas norāda uz to, ka visi apstākļi, kas vajadzīgi aģentūras darbam, bija radīti līdz tās darbības sākumam. Aģentūra pārcēlās uz savām pastāvīgajām telpām Briseles centrā 2016. gada aprīlī, norādot, ka tās vispārējā darbība norit raiti.

¹³ OV L 225, 30.7.2014., 1. lpp.

¹⁴ <https://www.consilium.europa.eu/media/21503/22-euco-conclusions-agencies-relocation.pdf>.

¹⁵ OV L 291, 16.11.2018., 1. lpp.

¹⁶ OV L 291, 16.11.2018., 3. lpp.

¹⁷ <https://www.cepol.europa.eu/sites/default/files/five-year-evaluation-report-2011-2015.pdf>.

¹⁸ https://srb.europa.eu/sites/srbsite/files/srb_annual_report_2015_en_0.pdf.

Attiecībā uz **Eiropas Zāļu aģentūru** un **Eiropas Banku iestādi** vēl ir par agru izvērtēt, vai un kā abas uzņēmējvalstis būs nodrošinājušas to, ka visi aģentūru darbībai vajadzīgie apstākļi ir radīti līdz laikam, kad tās pārvietosies uz savu jauno mītnesvietu. Eiropas Zāļu aģentūra norāda, ka tā “*nekavējoties sāka sadarboties ar Nīderlandes iestādēm, lai sagatavotos pārvietošanai un sāktu savas darbības Amsterdamā vēlākais 2019. gada 30. martā*¹⁹.” Pirms pārvietošanas abas iestādes ir parakstījušas mītnes nolīgumu ar savu jauno uzņēmējvalsti.

3.2. Attiecības starp uzņēmējvalstīm un aģentūrām

3.2.1. Prasība par mītnes nolīgumu

Vienotajā pieejā trīs iestādes atzina, ka visām aģentūrām jābūt mītnes nolīgumiem. Lai ievērotu šo principu un nodrošinātu ilgtermiņa darbības apstākļus, prasība par šādu nolīgumu tagad tiek sistemātiski iekļauta Komisijas priekšlikumos par aģentūru dibināšanas regulām. Līdz šim 16 no 33 dibināšanas aktiem ir ietverti noteikumi, kuros paredzēts, ka aģentūrām un to uzņēmējvalstīm ir jānoslēdz šāds nolīgums.

Kopš Vienotās pieejas pieņemšanas astoņas decentralizētās aģentūras ir noslēgušas mītnes nolīgumus ar to uzņēmējvalstīm. Tādējādi līdz šim 29 no 33 pašreizējām decentralizētajām aģentūrām ir noslēgušas mītnes nolīgumus ar to uzņēmējvalstīm. Gandrīz puse no šiem nolīgumiem tika parakstīti divu gadu laikā pēc mītnesvietas izraudzīšanās.

3.2.2. Komisijas pamatnostādnes par mītnes nolīgumiem

Komisija 2013. gada 10. decembrī izdeva pamatnostādnes²⁰, kas aģentūrām un to uzņēmējvalstīm jāņem vērā, apspriežot jaunu mītnes nolīgumu. Saskaņā ar decentralizēto aģentūru sniegto informāciju aptuveni trīs ceturtdaļas no nolīgumiem sagatavoja un parakstīja līdz Komisijas pamatnostādņu izdošanai. Tomēr šīs pamatnostādnes tika izmantotas kā pamats atlikušās ceturtdaļas apspriešanai.

Minētās pamatnostādnes tika arī izdotas, lai pārskatītu pašreizējos mītnes nolīgumus. Kopš parakstīšanas ir atjaunināti pieci mītnes nolīgumi, neveicot to sākotnējās versijās būtiskus grozījumus.

*3.2.3. Noteikumu būtība mītnes nolīgumos*²¹

Attiecībā uz tādiem aspektiem kā imunitāte, piekļuve medicīniskajai aprūpei, ieceļošana un uzturēšanās, nodokļi, sociālā nodrošinājuma iemaksas un muitas nodevu atbrīvojumi vairumā pašreizējo mītnes nolīgumu iekļautie noteikumi ir līdzīgi.

¹⁹ <https://www.ema.europa.eu/en/about-us/uks-withdrawal-eu/relocation-amsterdam#tracking-tool-section>.

²⁰ https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/2013-12-10_guidelines_hq_agreements_en.pdf.

²¹ Pamatojoties uz informāciju, ko sniedza 28 aģentūras, kuras nodrošināja datus no ES aģentūru tīkla.

Attiecībā uz noteikumiem par **imunitāti** vairumā mītnes nolīgumu ir iekļauta aģentūru telpu, to aktīvu un arhīvu neaizskaramība, oficiālās saziņas un dokumentu diplomātiskais statuss un imunitāte pret tiesvedību. Jebkurā gadījumā, pat ja mītnes nolīgumos nav paredzēti šādi nosacījumi, uz visām aģentūrām attiecas noteikumi, kas iekļauti Protokolā (Nr. 7) par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā²², kurš piemērojams visās dalībvalstīs.

Turklāt vairumā mītnes nolīgumu ir noteikumi, kuros paredzēti **atbrīvojumi no nodokļiem un muitas nodevām**. Atbilstīgi šiem nosacījumiem aģentūras telpas, ienākumi un transportlīdzekļi ir atbrīvoti no nodokļiem tāpat kā preču piegāde un pakalpojumu sniegšana. Atbrīvojumus no muitas nodevām piemēro aģentūras priekšmetiem, kas paredzēti oficiālai lietošanai, publikācijām un transportlīdzekļiem.

Attiecībā uz **sociālo nodrošinājumu** un **veselības aprūpi** gandrīz visi mītnes nolīgumi atbrīvo personālu no obligāto iemaksu veikšanas valstu sociālās nodrošināšanas sistēmās. Aptuveni pusei no šīm aģentūrām ir arī piekļuve sabiedriskajiem pakalpojumiem bez diskriminācijas.

Ieceļošanas un uzturēšanās noteikumi ir paredzēti vairumā mītnes nolīgumu, garantējot atvieglotu iebraukšanu, uzturēšanos un izbraukšanu no uzņēmējvalsts teritorijas, vīzu ātru izsniegšanu, atbrīvojumus no imigrācijas ierobežojumiem un formalitātēm vai īpašas identitātes kartes.

Attiecībā uz citiem nosacījumiem, kas skar, piemēram, aģentūras telpas un izglītības iespējas, situācija ievērojami atšķiras — mazāk nekā pusei no aģentūrām tiek piemēroti šādi nosacījumi.

Attiecībā uz **aģentūru telpām** mazākumam aģentūru to mītnes nolīgumā ir noteikums, kurā paredzēts piemērots izvietojums, bezmaksas izvietošana, visi aģentūrai nepieciešamie pakalpojumi vai telpu uzturēšana.

Tikai dažām aģentūrām to mītnes nolīgumos ir noteikumi, kuros paredzētas **izglītības iespējas**, piemēram, Eiropas skolās vai Eiropas skolām līdzīgās iestādēs. Praksē 12 no 33 decentralizētajām aģentūrām ir pieejamas šādas izglītības iespējas.

4. SECINĀJUMS

ES decentralizētās aģentūras ir būtiski Eiropas Savienības dalībnieki. Pateicoties to specializētajām zināšanām, tās palīdz veidot un īstenot Savienības politiku. Tā kā aģentūras ir izvietotas dažādās dalībvalstīs, tās nodrošina arī Savienības lielāku pamanāmību sabiedrībā. Tāpēc, lai darbotos pati Savienība, ir svarīgi izraudzīties piemērotas aģentūru atrašanās vietas un nodrošināt apstākļus to raitai darbībai.

²² OV C 326, 26.10.2012., 266. lpp.

Vienotās pieejas ietvaros Eiropas Parlaments, Padome un Komisija 2012. gada jūlijā vienojās par vairākiem principiem, kas attiecas uz efektīvāku un saskaņotāku Savienības aģentūru sistēmu, tostarp to atrašanās vietām. Lai gan Vienotā pieeja neskar jau iedibināto praksi atrašanās vietas izraudzīšanās jomā tajā laikā, kad Vienotā pieeja tika pieņemta, tajā ir ierosināts vienots pamats šādu lēmumu pieņemšanai. Šā pamata principi ietver mītnesvietas izraudzīšanās kritērijus, izraudzīšanās termiņus un vienotus uzņemšanas nosacījumus.

Tomēr kopš 2012. gada nav bijušas daudzas iespējas pārbaudīt šos principus. Tikai četras aģentūru mītnesvietas ir izraudzītas minētajā laikposmā, un divas no attiecīgajām aģentūrām ir tikai pārvietotas uz to jaunajām uzņēmējvalstīm. Tomēr saistībā ar šiem dažiem gadījumiem ziņojumā norādīts, ka atrašanās vietu izraudzīšanos ir virzījuši objektīvi apsvērumi, jo īpaši izmantojot objektīvos kritērijus, kas noteikti Vienotajā pieejā, vai ņemot vērā aģentūras funkciju specifisko būtību.

Ziņojumā arī norādīts, ka tiklīdz atrašanās vieta tika izraudzīta, uzņēmējvalstis kopumā saglabāja apņēmību nodrošināt aģentūru raitu ilgtermiņa darbību un, vairumā gadījumu, paredzēt savas dinamiskās attiecības ar aģentūrām mītnes nolīgumos.

Tādēļ Komisija uzskata, ka Vienotās pieejas principi nodrošina labu pamatu lēmumu pieņemšanas procesam attiecībā uz aģentūru mītnesvietām un tam, lai nodrošinātu, ka uzņēmējvalstis reaģē uz aģentūru specifiskajām vajadzībām.